

BILTEN

ДРУШТВО СЛОВЕНАЦА У БЕОГРАДУ - ДРУШТВО САВА
DRUŠTVO SLOVENCEV V BEOGRADU - DRUŠTVO SAVA

Letnik XXI
številka 41
Beograd
junij 2023

Otvoritev razstave v Banjaluki >> Znameniti Slovenci v Beogradu <<

Otvoritev razstave "Znameniti Slovenci v Beogradu" v Banjaluki

27. maj 2023

»Projekt Znameniti Slovenci v Beogradu je pričet leta 2014 z namenom, da se potomci Slovencev v Beogradu, predvsem mlade generacije, pa tudi celotna javnost z ogledom razstavljenih plakatov in kataloga v srbskem in slovenskem jeziku seznanijo s pomembnimi zgodovinskimi osebnostmi slovenskega rodu, predvsem tistimi s konca 19. in iz prve polovice 20. stoletja, ki so v Beogradu zapustile dragoceno sled na različnih področjih ustvarjanja.«

(iz kataloga Znameniti Slovenci v Beogradu)

V okviru kulturnega sodelovanja slovenskih združenj v regionu zahodnega Balkana, je dogovorjena predstavitev Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava v Banja Luki z razstavo Znameniti Slovenci v Beogradu. Na pobudo Društva Slovencev Triglav iz Banjaluke je bila 27. 5. 2023 v Domu omladine v Banja Luki odprta razstava Znameniti Slovenci v Beogradu.

Društvo Sava sta predstavljala Saša Verbič, predsednik Društva Sava in Marija Vauda

Pilipović, likovna urednica razstave. Gostitelj razstave je bilo Društvo Slovencev Triglav – Banja Luka, ki ga je predstavljala gospa Ljiljana Memon, predsednica Odbora za kulturo Društva Triglav. Na otvoritvi so bili prisotni člani slovenske skupnosti iz Bosne in Hercegovine, predstavnica konzulata R.Slovenije v BIH in od mediev RTV Republike Srbije, ki je spremljala celi dogodek. Razstava je bila odprta do 2. junija v Banja Luki.

V nedeljo, 28. maja, so se predstavniki dveh društev pogovarjali o daljšem sodelovanju. Dogovorjeno je, da se bo Društvo Triglav iz Banja Luke predstavilo v Beogradu jeseni 2023 s svojo založniško dejavnostjo.

Saša Verbič

OBISKI IN SESTANKI

XXI. redna letna skupščina Društva Slovencev Sava

29. marca 2023 je potekala 21. redna letna skupščina Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava. Na seji je bilo prisotnim delegatom predstavljeno poročilo predsedstva društva o delu v letu 2022. Zatem so prisluhnili poročilu odbora za kulturo, poročilu o dopolnilnem pouku slovenskega jezika, poročilu o delovanju ženskega pevskega zbora Pojoča družba, finančnemu poročilu za leto 2022 ter poročilu nadzornega odbora. Ob koncu je bil predstavljen program delovanja z načrtom aktivnosti za leto 2023. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno.

Srečanje v rezidenci veleposlanika Damjana Berganta

V sredo, 19. aprila letos, je v rezidenci veleposlanika Republike Slovenije bilo organizirano srečanje predstavnikov slovenskih društev v Srbiji z njegovo ekselenco gospodom Damjanom Bergantom. Srečanja so se udeležili predstavniki društev iz Srbije, in sicer iz Novega Sada, Beograda, Subotice, Niša, Negotina, Rume, Zrenjanina, Smedereva, Kostolca, Kragujevca in Pančeva. Prisotni so imeli priložnost za pogovor z

veleposlanikom Bergantom, namestnico veleposlanika Goranko Krošelj, častnim konzulom iz Novega Sada Rajkom Marićem, katerim so predstavili dejavnosti svojih društev.

Saša Verbič

Obisk slovenskega konzula v Kostolcu

Mestno občino Kostolac je 28. februarja 2023 obiskal konzul Republike Slovenije v Beogradu, gospod Primož Križaj. Konzularni dan je organiziral Saša Radić iz oddelka Društva Slovencev Sava iz Beograda s podporo Mestne občine Kostolac. Dogodka so se udeležili izpred mestne občine gospa Milena Cerovšek, predsednica skupščine občine in njen zamestnik Milan Đalović, član sveta mestne občine Rajko Pejović ter Saša Radić izpred Društva Sava. Gospa Cerovšek je gospoda konzula Križaja seznanila z delom in ekonomskim potencialom občine in življenjem pripadnikov slovenske skupnosti v Kostolcu. Potem je Saša Radić gospoda Križaja seznanil z delom članov oddelka Društva Sava v Kostolcu in z dejavnostmi, ki jih izvajajo. Slovenska narodna manjšina je druga po številčnosti v Kostolcu, kjer živijo predstavniki 27 nacionalnosti. Konzul Republike Slovenije se je v Kostolcu srečal s predstavniki slovenske manjšine. To je bila priložnost, da se z njimi pogovori in odgovori na vprašanja o možnostih šolanja na slovenskih univerzah in srednjih šolah, možnosti in pogojih za pridobitev slovenskega državljanstva, zaposlitve v Sloveniji.

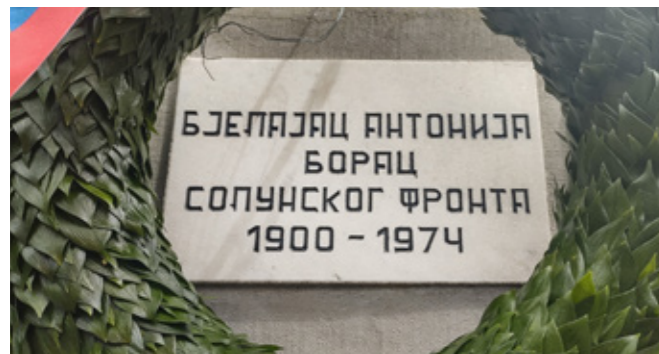
2023. junij | 03

Ob tej priložnosti je gospod Križaj podelil slovensko državljanstvo članici iz Kostolca Jasmini Đurović.

Prevzeto s spleta: <https://recnaroda.co.rs/slovenacki-konzul-u-kostolcu>

Ob 130. obletnici rojstva Antonije Javornik

V nedeljo, 14. maja, so predstavniki Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava in predstavniki Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine, ob 130. obletnici rojstva Antonije Javornik položili venec na njeno spominsko ploščo na pokopališču Novo groblje v Beogradu.

V ponedeljek, 15. maja, je v prostorih Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava in Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine ob 130. obletnici rojstva Antonije Javornik organizirana Okrogla miza. Okrogle mize so se udeležili Saša Verbič – Predsednik Društva Slovencev Sava in predsednik

Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji, dr. Milica Prokić, zgodovinarica in članica Društva Sava, dr. Irina Maksimović Šašić, etnomuzikologinja in članica Društva Sava ter Slobodan Jakoš, podpredsednik Društva Slovencev Sava.

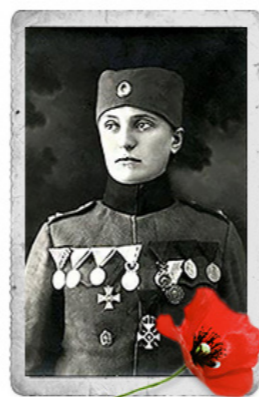
Antonija Javornik sodi med najpomembnejše aktivne udeleženko Balkanskih vojn in Prve svetovne vojne. Je nosilka 12 odlikovanj, med katerimi so

zastopana najvišja srbska in francoska odličja, kot je Karađorđeva zvezda in Francoski veliki križ, in več medalj za pogumnost.

Glede na to, da do današnjih dni ni bilo poglobljenih zgodovinskih raziskav življenja in dela te pogumne herojinje, smo ustanovili raziskovalni projekt, in eden njegovih ciljev je, da bi naslednje leto dostojno zaznamovali pol stoletja od smrti Antonije Javornik, oziroma Natalije Bjelajac.

Saša Verbič

Svečani sprejem v Ministrstvu za človekove in manjšinske pravice ter socialni dialog

Ministrstvo za človekove in manjšinske pravice ter socialni dialog je po izvolitvi novih sklicev nacionalnih svetov narodnih manjšin 22. februarja 2023 organiziralo svečani sprejem v Beogradu, kjer je predsednike in predstavnike posameznih manjšin sprejel novi minister za človekove in manjšinske pravice, gospod Tomislav Žigmanov. V imenu NS slovenske narodne manjšine sta se sprejema udeležila Ivana Mandić, generalna sekretarka, in Saša Verbič, predsednik Sveta.

Druga redna seja Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine

Druga redna seja Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine je potekala 8. aprila 2023 v prostorih Nacionalnega sveta v Beogradu. Na seji je na dnevnem redu bila izvolitev zamestnika predsednika Nacionalnega sveta in izvolitev članov Odbora za kulturo, Odbora za informiranje, Odbora za izobraževanje ter Izvršnega odbora Nacionalnega sveta v novem mandatu.

Člani odbora za kulturo so:

- Dragomir Zupanc, predsednik
- Biljana Milenković Vuković, namestnica predsednika
- Marija Vauda Pilipović, članica
- Ivica Gruden, član
- Vladimir Šojat, član

Člani odbora za izobraževanje so:

- Maja Đukanović, predsednica
- Elza Ajduković, namestnica predsednice
- Milena Spremo, članica
- Nina Stanimirov Veriš, članica

Člani odbora za informiranje so:

- Dino Dolničar, predsednik
- Josip Veber, član
- Petar – Peđa Grubor, član
- Marija Vogrinc Oklobdžija, članica

Člani Izvršnega odbora Nacionalnega sveta so:

- Saša Radić, predsednik
- Đorđe Veselinov, namestnik predsednika
- Anica Sabo, članica
- Dino Dolničar, član

Predsednik Nacionalnega sveta, gospod Saša Verbič je obvestil člane Nacionalnega sveta o višini sredstev, s katerim bo Nacionalni svet raspolagal v letu 2023. Predsednik je informiral člane tudi, da je izšel Razpis za financiranje in sofinanciranje projektov napodročjih

izobraževanja, kulture, informiranja in uradne rabe jezika ter pisave slovenske narodne manjšine za leto 2023.

Saša Verbič

Za vso pomoč se pristrčno zahvaljujemo:

- Uradu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije
- Nacionalnemu svetu slovenske narodne manjšine v Srbiji

Obisk predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar v Srbiji

Na obisku v Srbiji, je 14. in 15. junija 2023 bila predsednica R.Slovenije gospa Nataša Pirc Musar. Predsednica se je prvega dne obiska, 14.junija udeležila proslave ob dnevu državnosti Republike Slovenije, ki ju je organiziralo Veleposlaništvo Republike Slovenije v hotelu Crown Plaza. Sprejema so se udeležili tudi člani slovenske skupnosti v Srbiji. Predstavniki Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji so imeli posebno čast, da so se osebno pogovarjali s predsednico Republike Slovenije.

Delegacijo Nacionalnega sveta so sestavljali Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta, Dordže Veselinov, član Nacionalnega sveta in Saša Radić, predsednik Izvršnega odbora Nacionalnega sveta. Oni so seznanili predsednico Pirc Musar s položajem slovenske narodne manjšine v Srbiji in prosili predsednico za pomoč v zvezi s spremembo pogojev za izredni sprejem v slovensko državljanstvo potomcev slovenskih izseljencev. Predsednici so se predstavile tudi učiteljice dopolnilnega pouka slovenskega jezika v Srbiji.

Saša Verbič

KULTURNI DOGODKI

Promocija znanstvenega časopisa Slovenika

Osma številka znanstvene revije Slovenika: revija za kulturo, znanost in izobraževanje (glavni in odgovorni urednici Maja Đukanović in Biljana Milenković Vuković) v založbi Filološke fakultete Univerze v Beogradu in Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Republiki Srbiji, je bila predstavljena v prostorih na Terazijah, 22. marca 2023.

Številka je izšla ob 120. obletnici rojstva Mihovila Logarja (1902-1998), skladatelja več kot 200 del, profesorja in izvajalca, uredila sta jo dr. Milan Milojković in Adriana Sabo, ki je vsebino na promociji tudi predstavila. Moderatorica dogodka je bila Biljana Milenković Vuković.

Tematska številka Slovenike zajema šest znanstvenih in preglednih člankov: Anica Sabo "Iz simfoničnega opusa Mihovila Logarja "Rondo Rustiko", Miloš Bralović "Dve tokati za klavir in godalni

06 | junij, 2023

orkester" Mihovila Logarja, Neda Nikolić "Humor v Mali serenadi Mihovila Logarja", Bojana Radulovići i Marija Nikolić "Zapuščina Mihovila Logarja v Odboru za zaščito srbskega glasbenega izročila SANU", Lidija Podlesnik Tomašikova "Rokopisi in zgodnje notne izdaje Mihovila Logara iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani v luči skladateljeve korespondence z ljubljansko Glazbeno matico od 1928 do 1941" in Teodora Trajković "Bibliografija izbranih besedil o Mihovilu Logarju".

Temat o Logarju vsebuje tudi fototeko, z do sedaj večinoma neobjavljenimi fotografijami, dokumenti in rokopisi, katere je za Sloveniko posredovala družina Logar, ter njegovo avtorsko besedilo, prevedeno v slovenščino "Moja prva leta bivanja v Beogradu med naslednjimi petdesetimi", prevzeto iz monografije Beograd v spomnih 1919-1929. Prikaz koncerta v čast jubileja M. Logarja, ki je potekal v Galeriji SANU, je napisal Stefan Savić. Rubrika Varia prinaša nadaljevanje življenjskih zgodb Slovenk, ki so kot posledica prostovoljnih, občasnih ali prisilnih selitev, svoje življenje nadaljevale v Beogradu (Helena Rill "Kompleksne poti človeških usod: jih je mogoče znanstveno prepoznati? Tretji del"). Natalija Panić Cerovski piše o Suprasegmentnih označbah in novih oznakah navajanja, naslov prispevka Janje Vollmair Lubej pa je pa "Tematika ujetosti in brezizhodnosti v romanih Filio ni doma (1990) in Ptičja hiša Berte Bojetu (1995)". Sloveniko 8 zaokroža kronika o slovenski in srbski kulturi na Dnevih slovenskega filma v Beogradu, 2020-22 (Ivana Kronja) in nekaj prikazov (Boštjan Božič, Jelena Budimirović, Borko Kovačević).

V svojem nagovoru je dr. Jelena Jovanović, dopisna članica SANU v funkciji predsednice Odbora za zaščito srbskega glasbenega izročila Oddelka za umetnost SANU, v katerem je ohranjena notna - rokopisna in (delno) tiskana zapuščina skladatelja Mihovila Logarja, poudarila, da tokratna številka Slovenike zajema prispevke muzikologov, ki so svojo raziskovalno pozornost usmerili na

njegova dela, in gre za zmago, ki je rezultat kontinuitete dela kompetentnih in predanih strokovnjakov ter umetnikov, sad njihovega sodelovanja in še posebej zaupanja ter razumevanja Logarjevih dedičev in imetnikov avtorskih pravic. "Upravni odbor je v znamenju stodvajsetletnice njegovega rojstva vzpostavil sodelovanje z Audio-vizualnim arhivom SANU in kmalu se pričakuje konec dela na digitalizaciji njegove notne zapuščine. Na ta način bo Logarjeva zapuščina postala bolj dostopna širšem krogu muzikologov, strokovnjakov, umetnikov različnih profilov ter bolj prepoznavna v domačem in tujem kulturnem okolju", je poudarila J. Jovanović.

S pomenom življenjskih zgodb nas je seznanila dr. Lada Stevanović, znanstvena svetovalka Etnografskega inštituta SANU. Izhajala je iz treh objavljenih intervjujev v rubriki Varia, ki jih je vodila Helena Rill, avtorica besedil "Kompleksne poti človeških usod: jih je mogoče znanstveno prepoznati?". Gre namreč za raziskavo Helene Rill, ki poteka že nekaj let – prvi prispevek je bil objavljen v Sloveniki 6, leta 2020, v kateri se avtorica ukvarja s slovenskim migracijami v Srbijo, z rekonstrukcijo ustnih pričevanj, tj. z metodo ustnih intervjujev s Slovenkami, ki so se iz Slovenije preselile v Srbijo. Poleg tega, da nam razkrijejo tisto najbolj intimno, najmanj vidno in najbolj subtilno, je namen teh intervjujev dopolnitev, zaključek in predstavitev celotne slike o tem, kar vemo o slovenskih migracijah v Srbijo. Gre za to da podatke o migracijah, v obliki statistike, časa in števila ljudi, ki so se odselili, oz. preselili, lahko dopolnimo s podrobnostmi, sliko o procesih

preseljevanja pa obogatimo, prav na podlagi osebnih zgodb, s tistim najbolj osebnim in dragocenim, kar vsak posameznik nosi s seboj. Sam naslov "Komplekse poti človeških usod: jih je mogoče znanstveno prepoznati?" odpira pomembno epistemološko vprašanje, kako je mogoče nekaj tako osebnega postaviti v znanstvene okvire. Prav koncept, v katerem avtorica v vsakem od omenjenih nadaljevanj, oz. pred vsako zgodbo (intervjujem) problematizira mesto ustnih pričevanj in osebnih spominov v humanističnih in družboslovnih vedah, je tisto, kar daje posebno težo ali bogastvo tem prispevkom.

Ob tej priložnosti so Slovenke v Srbiji povabljene, naj povejo svojo življenjsko zgodbo ter razstavijo predmete (dokumente, družinske fotografije, fotografije pokrajne, razglednice, izrezke iz časopisov, brošure, ročna dela, dragocene predmeti, filmsko in video gradivo, originale ali reprodukcije slik slovenskih umetnikov, beležnice, dnevnike...) prinesene iz domovine, ki bi njihove osebne zgodbe dopolnili.

Lep večer, v polni dvorani Nacionalnega sveta in Društva Sava, se je zaključil s premiero dokumentarnega desetminutnega filma o Mihovilu Logarju "Logarjevi ritmi - Logaritmi", po scenariju Dragomirja Zupanca in režiserja Vladmirija Šojata. Film je bil posnet v sklopu cikla Znameniti Slovenci v Beogradu in projekt Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine.

Biljana Milenković Vuković
Prevod: Katarina Zelenović

Prešernov dan v Beogradu

Ob Prešernovem dnevu, največjem slovenskem kulturnem prazniku, je v Beogradu februarja potekalo več dogodkov.

V organizaciji veleposlaništva Republike Slovenije je v Operi in teatru Madlenianum potekal koncert Simfoničnega orkestra konservatorija za glasbo in balet iz Ljubljane.

V Društvu Slovencev v Beogradu so praznik tradicionalno zaznamovali s premiero dokumentarnega filma Micke, avtorice Vesne Bižić Omčikus.

2023, junij | 07

Prav tako je Prešernov dan obeležilo sodelovanje Ambasade Republike Slovenije, Radiotelevizije Slovenija in Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava, ki so na Kolarcu pripravili projekcijo dokumentarnega filma „Beograd, vinjete Slovencev“ scenarista Andreja Dobleharja in režiserja Boštjana Vrhovca.

Po poteh Slovencev v Beogradu

Lektorat za slovenščino s Filološke fakultete v Beogradu in dopolnilni pouk slovenščine v Društvu Slovencev Sava, v soboto, 22. aprila je organiziral za svoje učence in študente predstavitev „slovenskih točk“ v Beogradu. Najprej so obiskali cerkev Svetega Antuna Padovanskega, ki je delo svetovno znanega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika, potem pa Jugoslovensko dramsko pozorišče, njegov ustanovitelj je Slovenec Bojan Stupica, sprehod pa so zaključili v prostorih Društva Slovencev Sava in Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji, kjer so ogledali dokumentarni film beograjskega Slovenca, Dragomirja

Zupanca o skladatelju Davorinu Jenku. Slovenske točke v Beogradu bodo predstavili študentje slovenščine.

Tatjana Bukvič

KINO SAVA – projekcije slovenskih filmov v Društvu Sava

V sredo, 10. maja, je v prostorih Društva Sava predvajan film pod nazivom Dedek gre na jug, režiserja Vinci Vogue Anžlovarja, ki ga je publika imela priložnost videti na Reviji sodobnega slovenskega filma DSF 2022 v Jugoslovanski kinoteki decembra 2022.

Dragomir Zupanc

Priznanje režiserju Dragomirju Zupancu za vrhunski prispevek k narodni kulturi oziroma kulturi slovenske narodne manjšine

V samem začetku meseca marca 2023, je bil sprejet Sklep o podelitvi priznanj za izjemen prispevek k nacionalni kulturi, to je kulturi narodnih manjšin, na osnovi predloga reprezentativnih društev v kulturi in Nacionalnih svetov narodnih manjšin. Med drugimi je priznanje za vrhunski prispevek k narodni kulturi oziroma kulturi slovenske narodne manjšine prejel filmski režiser, predsednik skupščine Društva Sava in predsednik odbora za kulturo Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine gospod Dragomir Zupanc.

Gostovanje pisateljice Barbare Hanuš

GOSTOVANJE PISATELJICE BARBARE HANUŠ V DRUŠTVU SAVA

23. 3. zvečer smo se v prostorih DS Sava družili s pisateljico Barbaro Hanuš. Avtorica je na turneji po Srbiji predstavljala svoje delo in nas z branjem kratkih zgodb popeljala v usode starostnikov. Njene zgodbe so povsem življenjske; prepletene s humorjem ali grenkobo. Zavrtijo nas v krog, krog kave v skodelicah, krog leta od pomlad do zime, krog življenja od rojstva do smrti. In kot zapiše Saša Pavček v recenziji knjige KAVNI KROG, se pot z jesenjo ne konča. Barbarine knjige se končujejo vzpodbudno, optimistično, z idejo, da je tudi starost lahko bogata in lepa, če jo preživljamo v "kavnem krogu" podobno mislečih in čutečih ljudi.

Zahvaljujemo se pisateljici Barbari Hanuš za nepozabno literarno druženje!

Tatjana Bukvič

GOSTOVANJE BARBARE HANUŠ V KOSTOLCU

V sredo, 22. marca 2023, sta v dvorani Kulturnega doma v Kostolcu potekala literarni večer pisateljice Barbare Hanuš iz

DARILO, KI TI GA DA STAROST, JE ČAS!

V kratkih zgodbah Barbare Hanuš se prepletajo grenki in sladki spomini, temne in svetle izkušnje starostnikov v malem obmorskem mestu. Gospe posedajo v krogu in se pogovarjajo, druga z drugo ali pa katera kar sama s seboj. Tako pijejo kavo vsako jutro, v kavnem krogu. "Darilo, ki ti ga da starost, je čas." je zapisala avtorica. In starostniki v domu imajo veliko, veliko časa. Preživljajo ga v družbi, ki med izpovedmi in smehom zaceli kakšno rano, pozdravi osamljenost ali pa kar sami, kot gospa Nadja, ki si teh praznih pogovorov, kot sama meni, res ne želi. Večinoma pa uživajo drug ob drugem, v medsebojni podpori in povezanosti. Življenje tam teče počasneje, začinjeno s trenutki pozabljivosti in vračanjem v spomine. Včasih pa tok spominjanja prekine sedanost, dogodki, ki jih povežejo in takrat se v kavnem krogu širita smeh ter pesem kot nalezljiva bolezen. Čas je le trenutek, trenutke pa je potrebno živeti. Barbara Hanuš jih je ujela v čudovitih, kratkih, jasnih in humornih zgodbah.

Prepisano iz spletne strani: dobreknjige.si (<https://www.dobreknjige.si/Knjiga.aspx?knjiga=9847>)

Slovenije in predstavitev dvojezične knjige (srbsko-slovenske). Mag. Barbara Hanuš je rojena leta 1960 v Ljubljani, in je svojo ustvarjalno pot začela s pisanjem poezije. Nadaljevala je s pisanjem za otroke in po prvi knjigi »Mali morski ježek in mala morska deklica« (1998) je sledilo večje število slikanic – med njimi so večjezične slikanice iz zbirke »O Jakobu in mucici Mici« (2009, 2010 in 2011) in "Markova čelada" (2020). Njena knjiga »Rojstni

dan« je bila uvrščena v evropsko zbirko slikanic. Novi knjigi za otroke sta »Obliz za moč in pogum« (2021) ter »Luka lovi, Marko škili« (2022). Poleg naštetega je Barbara Hanuš avtorica beril, delovnih zvezkov in poučnih knjig za mlade bralce, napisala pa je tudi knjigo, v kateri je predstavila lepote Slovenije Križkraž – Spoznaj Slovenijo (2019), ki je bila prevedena v angleščino.

S knjigama kratkih zgodb "Ob kavi" (2021) in "Od sedem do sedemindeset" (2022) nagovarja odrasle. Devet let je poučevala slovenski jezik v Bosni in Hercegovini. V Banja Luki je sodelovala z Društvom Slovencev Triglav in so skupaj izpeljali številne bralne projekte.

Prevod: Tamara Pandurović

Vir: <https://portal.rs/barbara-hanus-u-kostolcu/>

Beograd - Podelitev zahval

V ponedeljek, 5. junija je Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta slovenske manjšine skupaj z zamestnico veleposlanika gospo Goranko Krošelj podelil zahvale slovenskega Ministrstva za izobraževanje srbskim šolam in drugim ustanovam, ki podpirajo dop. pouk slovenščine in sicer omogočajo prostor za pouk, organizirajo projekte, s katerimi promovirajo slovenščino, slovensko kulturo in običaje.

Zahvalo je prejela tudi Nina Stanimirov Veriš, članica DS Kredarica Novi Sad in prva učiteljica slovenščine kot fakultativnega predmeta v dveh OŠ v Novem Sadu.

ZAHVALE SO PREJELI:

1. Tehniška škola Nikola Tesla Kostolac, ravnateljica Nela Aleksić
2. Regionalni centar za stručno usavršavanje Smederevo, dir. Ljiljana Životić Živanović
3. OŠ Jovan Sterija Popović Velika Greda, ravnateljica Višnja Manojlović
4. OŠ Đura Jakšić Pančevo, ravnatelj Rade Barjaktarović
5. OŠ Đura Jakšić Kovin, ravnateljica Jelena Divnić
6. OŠ Desanka Maksimović Zaječar, ravnatelj mag. Nebojša Milijić
7. OŠ Jovan Jovanović Zmaj Subotica, ravnateljica Klaudia Gubić Šelken
8. OŠ Moša Pijade Gudurica, ravnatelj Nenad Vasić
9. OŠ Jovan Jovanović Zmaj Pančevo, ravnatelj Vladimir Marković
10. OŠ Vasa Stajić Novi Sad, ravnateljica Zorica Đurić
11. OŠ Prva vojvođanska brigada, ravnatelj Oliver Stojanović
12. OŠ Milica Stojadinović Srpkinja, Vrdnik, ravnatelj Saša Matešić
13. Srpska čitaonica Irig, direktorica Vera Novković
14. Mestna zajednica Blok B, Sremska Mitrovica, predsednik Dragan Božić
15. Gradsko veće Opštine Vršac
16. Nina Stanimirov Veriš, prva učiteljica slovenščine kot fakultativnega predmeta v Srbiji

Zahvala za donacijo

Gospod Jurij Devetak CM, je svečenik, ki pripada redu Lazaristov več kot 56 let, od tega je 40 let preživel v Beogradu, v cerkvi Svetega Ćirila in Metoda, na kraju Ćukarica. On je svečenik, ki poleg svojega osnovnega božjega poslanstva dela na relaciji svečenik-verniki ima znanje in najde čas za prevajanje in lektoriranje knjig, ki so jih bratje in drugi pisali. On sam je več let zbiral material, da bi napisal knjigo o zgodovini cerkve Svetega Ćirila in Metoda v Beogradu kot tudi Lazaristov. Njegovo ime je upisano na uvodni strani pesmarice „Oremus“. Ampak, mi se posebej ozri na njegovo muzikalnost. Topla barva njegovega glasu bi zbudila pozornost vsakega vernika. Kadar bi začel igrati na orglah, začutila bi se akustičnost cerkve, mi pa bi govorili, da je gospod Devetak prepihal cevi na orglah.

Ustanovil je leta 1968 „Mladinski zbor“ v cerkvi Svetega Ćirila in Metoda. Ta zbor še vedno deluje, edino se več ne more imenovati „Mladinski“, saj dosti članov, ki so bili nekdaj mladi to več niso. Harmonika je bila tudi njegov priljubljen inštrument. In na njej je rad igral, kadar smo se zbirali na različnih proslavah v cerkvi,

rojstnih dnevih, ob dnevu Svete Cecilije, ki je zaščitnik pevcev. Harmonika je mu bila tudi verni drug, ko je slišil vojaški rok. Gospod Devetak je, zadnje čase, zaradi visokih let hodil v Ljubljano na zdravniške preglede. Tako se je zgodilo, da je v času njegovega bivanja v Sloveniji, prišla epidemija Corone, ki je spremenila življenja veliko ljudi pa tudi njegov. Čeprav to ni bila njegova volja, on se od leta 2020 ni več vrnil v Beograd, v katerem je prebil polovico svojega življenja. V njegovi sobi je ostala harmonika. Ni si je želel, da bi jo vzel samo, pa tudi ni želel, da bi zbirala prah v nekem kotku. Vprašal nas je, ali poznamo nekoga, ki bi je občasno dal na prsi in zaigral. Kadar smo mu rekli, da v Društvu Slovencev Sava je takih zaljubljenikov, ki jo bodo pazili in igrali na njej, takoj je rekel „Podarim Vam jo.“ Obljubili smo, da harmonika ne bo padla v pozabo in da bodo njeni zvoki veselili ljudi dobre volje. Gospod Devetak, od vseh srca smo hvaležni za Vašo donacijo.

V imenu Društva Slovencev Sava
Marija i Toma Jakoš

ZNAMENITI SLOVENC V BEOGRADU IN SRBIJI

Antonija Javornik – Natalija Bjelajac

(Maribor, 13. 5. 1893 – Beograd, 16. 8. 1974)

Srbska herojinja, najpogumnejša slovenska prostovoljka v srbski vojski, bolničarka, narednica srbske vojske (1912–1918)

Maturantka gimnazije v Mariboru, avanturističnega duha in po opredelitvi Slovenka, navdušena nad zgodbami o življenju v »demokraciji in rodoljubni« Srbiji, ki jih je pripovedoval stric Martin, dezerter iz avstroogrške vojske, je uspela pobegniti v Srbijo in je marca leta 1912 prispela v Kragujevac, kraj, kjer je služboval stric Martin, takrat v činu kapetana srbske vojske. Upala je, da bo kot šolana oseba, ki je obvladala cirilico, hitro našla zaposlitev, ne sluteč, da bo nekaj mesecev pozneje – kot prostovoljka pod imenom Natalija Bjelajac – sodelovala v prvi balkanski vojni in da bo kot bolničarka 11. pehotnega polka »Karadorđe« sodelovala v osvoboditvi

Srbije od Turkov. S srbsko vojsko je osvobodila Kosovo Polje, potem pa je preko Prizrena in severne Albanije prispela do Skadra, po poti, na kateri bo tri leta kasneje s srbsko vojsko preživela albansko golgoto.

Od takrat naprej je njena mladost prežeta z vojnami, ranami in odlikovanji. Dvanajstkrat je bila ranjena in ravno tolikokrat odlikovana. Iz druge balkanske vojne, v kateri je sodelovala popolnoma oborožena, je prišla s prvo medaljo za pogum – zlato medaljo Miloša Obilića. V prvi svetovni vojni je sodelovala v znanih bojih na Ceru, Drini, Kolubari, v obrambi Beograda, v boju na Kajmakčalanu, v preboju Solunske fronte ter v osvoboditvi Bitole. Za zasluge v tem boju je v činu narednika odlikovana s Karađorđevo zvezdo z meči – najvišjim vojaškim odlikovanjem Kraljevine Srbije. Na začetku druge svetovne vojne jo je ujel Gestapo in devet mesecev je preživela v taborišču na Banjici. Poleg omenjenih odlikovanj je Natalija Bjelajac nosilka Albanske spomenice, odlikovanja belega orla,

medalje za vojaške vrline, medalje za usluge kraljevskemu domu, francoske legije časti, viteškega reda 5. stopnje (najvišje francosko državno odlikovanje) ter ruskega odlikovanja Sv. Jurja 3. stopnje.

Na Dvorskem trgu v Ljubljani je leta 1981 postavljen Spomenik slovenskim vojaškim prostovoljcem, padlim v vojnah 1912–1918 avtorja Janeza Boljka. Med 17-imi prostovoljci, katerim je spomenik posvečen, je tudi njeno ime:

Antonija Javornik – Natalija Bjelajac.

Mariborčanka Antonija – srbska junakinja Natalija je živela skromno in mirno, sama in pozabljena, v hišici na koncu Marinkove bare, v beograjskem naselju Mali Mokri Lug. Sosedje so jo prijazno imenovali Nana, in ko je 16. avgusta 1974 – na 60. obletnico bitke na Ceru – umrla, so poskrbeli za njen pogreb, postavili so ji skromen spomenik in na njem vklesali besede: Natalija Bjelajac, Narednik srbske vojske.

Lit. A. Đurić. Žene solunci govore. Beograd: Evro-Đunti, 2014.

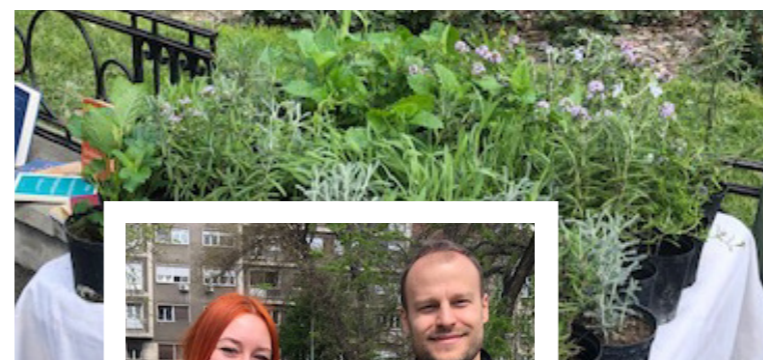
- PRESNEC – Prekmurje
- FAŠINE (v šop povezane oljčne vejice) – slov. Istra
- BEGANICA – Gorenjska
- HEBANCA – Bohinj
- ŽEGEN ALI LESENI – Dolenjska
- DRENEK – Bela krajina

Družina, prijatelji in dobri ljudje v naši bližini so zelo pomembni. V Društvu Sava to vemo, zato izkoristimo vsako priložnost, da se družimo. V nedeljo smo se tako zbrali ob velikonočnem zajtrku, po pojedini pa smo spletli še vsak svojo butarico.

Desanka Stefanović

Nov način bolj naravne košnje trave

S projektom „Rože, dobrodošle v našem mestu“, sta nas

David in Dario Mardešič iz podjetja beecentar.rs seznanila z novim načinom košnje trave, ki potem ostane bolj neenakomerna in daljša. Cilj je pospeševanje biotske raznovrstnosti, tako da opravevalcem v tej dolgi travi ostanejo novi viri hrane in življenjski prostor, da lahko zaključijo naravni cikel. Predvsem se misli na čebele, ki jih je v Beogradu približno 250 vrst. Prednosti takšne košnje trave so ogromne. Med njimi je zatiranje alergij, ki postajajo vedno večji problem Beograjanov, saj bi se preprečil razvoj plevel, ki širijo te alergene. Zmanjšalo bi se tudi število kloпов. Sama sem tako pokošeno travo videla v Roterdamu na Nizozemskem, dober zgled pa dajo tudi Ljubljana, London in Dunaj. Upam, da bo vodstvo Beograda prisluhnilo predlogu bratov Mardešič.

Vsekakor so dobili podporo nizozemskega in slovenskega veleposlaništva, ki sta, tako kot naše društvo Sava, podprla akcijo „Rože, dobrodošle v našem mestu“.

Lana Stefanović
Prevod: Tamara Pandurović

Utrinki z gostovanja Barbare Hanuš v Društvu Sava in veselje ob rojstnem dnevu učiteljice Tatjane Bukvič

V četrtek, 23. marca, je v dvorani Društva Sava gostovala slovenska pisateljica Barbara Hanuš, ki je svojo ustvarjalno pot začela s pisanjem poezije, predvsem tiste, namenjene najmlajšim. V najnovejših knjigah kratkih zgodb »Ob kavi« iz leta 2021 in »Od sedem do sedemindeset« iz 2022. leta pa avtorica nagovarja zrelejšo publiko, torej odrasle.

Večer, ko nas je obiskala pisateljica, se je zaključil v posebej prazničnem vzdušju. Tedaj je namreč svoj rojstni dan slavila Tatjana Bukvič, profesorica slovenskega jezika v Srbiji, ki že leta posvečeno predaja svoje znanje številnim učencem, tako starejšim kot najmlajšim.

Z drobnim presenečenjem smo se ji želeli zahvaliti za vse, kar prispeva k slovenski skupnosti v Srbiji.

Irina Maksimović Šašić

Utrinki s promocije znanstvenega časopisa Slovenika 8

22. marca je bila v prepolni dvorani Društva Slovencev Sava v Beogradu predstavljena osma številka Slovenike: revije za kulturo, znanost in izobraževanje. Večer je otvoril predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine in predsednik Društva Sava Saša Verbič. Osmo številko Slovenike je uredništvo posvetilo zaznamovanju 120. obletnice rojstva Mihovila Logarja, o čemer je spregovorila Adriana Sabo, ki je bila skupaj z Milanom Milojkovičem tematska urednica pričujoče številke. Tema obsega šest znanstvenih del, v katerih so avtorji z različnih zornih kotov predstavili ustvarjalnost tega velikega slovenskega skladatelja, pedagoga in glasbenega pisca, ki je večino svojega življenja preživel v Beogradu. Poleg predstavitve Adriane Sabo in pisnega nagovora Jelene Jovanović, dopisne članice SANU, ki ga je prebrala moderatorica in ena od glavnih urednic Biljana Milenković Vuković, je promocijo revije zaokrožila doživeta predstavitev Lade Stevanović. Znanstvena svetnica Etnografskega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti je

UČIMO SE SLOVENSKO

Velikonočni prazniki

Kot vsako leto smo se tudi letos zbrali v Društvu Sava, da bi skupaj obeležili veliko noč. Najprej smo imeli velikonočni zajtrk, nato pa smo z otroki spletli velikonočne butarice.

Butarice so simbol prihajajoče pomladi, novega cikla življenja, mladosti. Že v davni so ljudje verjeli, da nas lahko obvarujejo pred boleznijo, točo, tatovi, uroki ...

Kot osnova služijo rastline cvetoči dren, brin, borovnica, glog, oljka in rdeča omela, ki jim dodamo pisan papir, narezan na trakove, ali razno cvetje.

Širom Slovenije jih drugače poimenujejo:

- BUTARICA, BUTARA – Ljubljana in okolica

poudarila pomen poglobljenega razumevanja migracij z rekonstrukcijo ustnih zgodovin, da bi ustvarili popolnejšo sliko o tem, kar vemo o slovenskih migracijah v Srbijo.

Po promociji revije Slovenika je občinstvo uživalo v kratkem dokumentarnem filmu o Mihovilu Logarju Logarjevi ritmi logaritmi po scenariju Dragomirja Zupanca in v režiji Vladimirja Šojata. Film je bil posnet v okviru cikla Znameniti Slovenci v Beogradu in predstavlja del projekta Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine.

Irina Maksimović Šašić

Zaključek šolskega leta

Za odrasle in otroke, učence DP slovenščine se je to šolsko leto končalo veselo. V Kostolcu smo se poslovlili z ogledom filma Zgodba Save in že tradicionalno nazdravili počitnicam. V Beogradu smo se že zadnjič družili ob ogledu

dokumentarnega filma o slovenski kulinariki in se posladkali z domačimi dobrotami. Otroci pa so se ohladili ob sladoledu in ogledu predstave gledališča kamišibaj. Vsi so za učenje slovenskega jezika in sodelovanje pri različnih društvenih aktivnostih prejeli Zahvalo. ČESTITKE!

Tatjana Bukvič

Slovenske narodne jedi

MOČNIK

Sestavine: 25–30 dag moke, 2–3 jajca

- Moko presejemo v skledo, ubijemo jajci in ju zamešamo v moko, najprej z vilicami,

14 | junij, 2023

Slovenske narodne jedi

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše skupne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevnih virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnimi zahtevami zdrave prehrane.

nato pa manemo moko z jajci med dlanmi tako dolgo, da dobimo drobne, nemoknate usukančke. Zakuhamo jih v vrelo govejo juho, z njimi pa lahko zgostimo tudi druge redke juhe. Močnik naj vre okrog 10 minut.

CVRTNJAKI S SLANINO ALI KLOBASO

Sestavine: žvrkljano ali jajčno testo (1/2 l mleka, 4 jajca, 30 dag moke, sol), olje, 30 dag slanine ali klobase

- Iz mleka, jajc, moke in soli naredimo žvrkljano testo. V ponvi za omlete popečemo za vsak cvrtnjak nekaj tenkih rezin slanine ali nekaj koščkov klobase. Polijemo s testom in spečemo. Ponudimo s solato in kruhom.

SLEPA ŽONTA

Sestavine: 1 l kislega mleka, 1 l sladkega mleka, 1–2 dcl smetane, 5 dag moke, ajdovi ali koruzni žganci

- Sladko in kislo mleko zmešamo, po želji dodamo še smetano in zavremo. Med mešanjem zakuhamo podmet iz moke in nekaj žlic mrzle vode. Dobro prevremo in s tem polijemo drobne ajdove ali koruzne žgance. Pri žgancih na porciji z žonto polijemo vsako porcijo posebej.

Pripravila: Danijela Stojnić

PSIHOLOŠKI KOTIČEK

Strah pred psihoterapijo

Dostikrat sem se že srečala s tem, da se nekdo ne more odločiti, ali naj se naroči na psihoterapijo ali psihološko svetovanje. In ko že zbere pogum in naredi prvi korak na poti k spremembi, se premisli ali pa se počuti utesnjeno. Ob branju enega izmed člankov o vzrokih strahu pred terapijo, ki ga je napisala gospa Marija Remškar, zakonska in družinska terapevtka na blogu Psihoterapija, sem se tudi sama zamislila, kaj vse se lahko rojeva v mislih in čustvih nekoga, ki se poda na izzivov polno pot psihoterapije. Vzrokov je kar nekaj:

1. STRAH PRED NEZNANIM

Ljudje imamo pogosto predsodke pred nečim novim, neznanim, in se sprašujemo, kako se bomo počutili ob terapevtu, ali bo izpolnil naša pričakovanja, nas bo vprašal kaj neprijetnega, kaj, česar nas je sram ... Na uvodnem srečanju se ta strah navadno hitro razblini, saj je namenjeno temu, da spoznate terapevta, njegov način dela, in mu poveste, kaj je razlog vašega prihoda. Pomembno je vedeti, da je v terapevtskem procesu klient tisti, ki ima nadzor nad tem, o čem, koliko in kdaj bo govoril. Terapevta lahko tudi vprašate, karkoli vas zanima v zvezi s terapijo, in že na začetku lahko prejmete odgovore na svoja vprašanja in pomisleke, ali vam tak način razgovora ustreza, ali vam je prijetno v pogovoru, ali bi z določenim terapevtom lahko zgradili terapevtski odnos ipd. Če so odgovori na ta vprašanja pritrdilni, potem je vstop v terapevtski proces smiseln.

2. STRAH PRED STIGMAMI ALI TERAPEVTOVIM OBSOJANJEM

Stigma zaradi težav v duševnem zdravju se deli na socialno in osebno. O socialni stigmati govorimo, kadar so ljudje, ki zberejo pogum in razkrijejo, da imajo kako psihično težavo, lahko deležni izključevanja ali diskriminacije v socialnih krogih ali na delovnem mestu. Osebna stigma pa se kaže kot močan sram,

ki posamezniku preprečuje, da bi poiskal strokovno pomoč. Ker terapije potekajo v zaupnem okolju in so terapevti zavezani k molčečnosti in varovanju osebnih podatkov, ni bojazni, da bi kdo izvedel, da hodite na psihoterapijo, razen, če mu boste to povedali sami.

Živimo v obsojajoči družbi, saj ljudje pogosto (še posebej na forumih) izražajo svoja mnenja o stvareh, ki se jih tičejo, še raje pa o tistih, ki se jih ne. Obsojanja smo deležni tudi od naših bližnjih; partnerja, sorodnikov in prijateljev. Neredko dobimo tudi kakšen "dobronameren" nasvet, čeprav ga sploh nismo hoteli. Zato se bojimo, da nas bo sedaj obsojal še terapevt. Terapevt pa je v resnici zadnja oseba, ki vas bo obsojala, saj bi to delovalo antiterapevtsko. Ravno njegovo brezpogojno sprejemanje, kamor sodi tudi neobsojajoč odnos, je tisto, kar zdravi. Zavedajte se, da je tudi terapevt le človek, ki ima svoje omejitve, in če bodo vaše težave presegle njegove zmožnosti in kompetence, vas bo napotil drugam.

3. STRAH PRED SOOČENJEM S TEŽAVAMI

Če težavo ignorirate, ne bo izginila, ravno obratno, postajala bo čedalje večja in težje obvladljiva. Včasih se je res težko soočiti s tem, da imamo na primer težave v zakonu. Glede na raziskave par v povprečju poišče terapevtsko pomoč šele po šestih letih, odkar se te pojavijo. Tudi posamezniki se včasih dolgo mučijo, preden se odločijo za ta korak. Vsi pa vemo, da večji kot je požar, težje ga je pogasiti.

Vaše telo že zdaj ve za vse vaše težave in če jih ne boste ozavestili, jih bo moralo še naprej samo nositi. Ko bo breme pretežko, boste zboleli; fizično in/ali psihično. Rek »Česar ne veš, te ne boli« tukaj ne velja. Z večjim zavedanjem boste dobili več nadzora nad svojim življenjem in tako bo manj možnosti, da bi skrenili v neželjeno smer.

4. STRAH PRED BOLEČINO

Ljudje smo evolucijsko programirani tako, da se izogibamo bolečini in težimo k ugodju. Ko pomislimo, da bi šli na psihoterapijo, pogosto pomislimo, da bomo tam kopali po svoji boleči preteklosti in se soočali s svojimi starimi, že davno zakopanimi bolečimi občutki. Čustva so namreč energija, ki mora biti sproščena,

2023, junij | 15

drugače se kopiči v našem telesu in nam povzročajo fizične in psihične težave.

Poleg tega ravno tista najbolj boleča čustva nosijo pomembne informacije o naših nezadovoljenih potrebah, v sedanjih in/ali zgodnjih odnosih s pomembnimi drugimi. In kopanje po starih travmah in drugih bolečih doživetjih ni nikoli samo sebi namen. Terapija se ukvarja izključno s tistimi vsebinami, ki povzročajo težave še v sedanjosti.

5. STRAH PRED SPREMEMBO

Ljudje smo navezani na svoje stare vzorce, četudi nam ne koristijo, saj razmišljamo, čutimo in se vedemo na določene načine že vse svoje življenje. Če so bili ti vzorci nekoč naše preživetvene strategije, torej so nam koristili, nam zdaj lahko delajo škodo. Če smo se na primer v otroštvu zaradi nefunkcionalnih staršev naučili, da se lahko zanesemo le nase, da so odnosi nevarni, in večino časa preživeli v svojem domišljijem svetu, je bil to takrat za nas način preživetja.

Sedaj pa nam predstavlja oviro, da bi zgradili zdrav intimen partnerski odnos. Ampak že sama misel, da bi nekoga spustili v svoj intimni svet, se lahko zdi grozljiva. Naša odmaknjenost se zdi varna, domača in poznana, čeprav smo zaradi nje neznansko osamljeni in hrepenimo po čustveni bližini. V takih primerih v terapijskem procesu lahko vadimo varno navezanost in čustveno bližino.

6. ČE IMATA PARTNERJA TEŽAVE, A EDEN OD NJIJU NOČE NA TERAPIJO?

Lahko se zgodi, da eden od partnerjev ne želi iti na terapijo, bodisi zato, ker ga je strah, ali pa še ni pripravljen in si noče priznati, da imata težave, ali pa jih enostavno ne občuti tako kot vi. Morda se vam bo kasneje pridružil, morda tudi ne. Nikogar ne morete prisiliti, da dela na sebi in svojem partnerskem odnosu, če tega sam ne želi. Če ga boste privlekli na terapijo, bo samo še slabše, saj bo najbrž sabotiral proces.

Vsekakor, partnerjeva nepripravljenost ne more biti izgovor, da ne greste na terapijo sami, če želite. Morda ugotovite, da to ni za vas, morda pa veliko pridobite. Govorite lahko samo o tem in toliko, kot želite, in terapijo lahko

kadarkoli prekinete. Morda si lahko naslednjič, ko vas bo imelo, da bi odpovedali prvo srečanje, rečete: »Samo strah me je in to je nekaj normalnega«.

Priredila: Danijela Stojnić

Kako si lahko pomagamo, ko nas preplavijo močna čustva?

Mesec maj nam je prinesel dva strašno boleča in vznemirljiva dogodka. Najprej je trinajstletnik ubil devet vrstnikov in šolskega varnostnika ter pri tem ranil učiteljico, nato pa je naslednje jutro oboroženi napadalec ubil osem in ranil štirinajst ljudi. Ko se zgodi nekaj tako velikega in strašnega, se vsi počutimo, kot da nam je spodneslo tla pod nogami.

Osnovni občutek varnosti je resno načet, šok in nejevero pa nadomestijo intenzivna čustva, kot so strah, žalost in jeza. Ne moremo nehati razmišljati o tem, kaj se je zgodilo, slabše spimo, težje razmišljamo in delamo, čutimo napetost in nekakšen globoko zakoreninjen nemir. Takrat postane glavna misel »kako si lahko pomagam, kako naj se pomirim«. V pričujočem besedilu bomo predstavili nekaj tehnik za spodbuditev dela živčnega sistema, ki je zadožen za umirjanje in nam tako pomaga ostati v sedanjosti ter se rešiti tega stanja »preplavljenosti«. Vredno je poskusiti – če občutite tesnobo ali pa sploh niste v stiku s »tukaj in zdaj«, poskusite izvesti vsaj eno od teh stvari:

1. Globoko dihajte (»iz trebuha«), medtem pa štejte vdihne in izdihne. Ko sedite ali ležite,

položite eno roko na trebuh in eno na prsi. Globoko in počasi vdihnite skozi nos. Opazujte, kako se vaše prsi dvigajo in trebuh napolni z zrakom. Ko bo vaš trebuh poln zraka, zadržite dih za nekaj sekund, nato pa počasi izpustite zrak skozi usta in opazujte, kako se trebuh prazni. To ponovite nekajkrat. Lahko vam koristi, če pri tem uporabite tudi kakšen pomirjujoč stavek, na primer »varen sem tukaj in zdaj«, »to bo minilo« itd.

2. Ko sedite na stolu ali stojite, stopala močno pritisnite na tla. Občutite podporo ter moč in trdnost svojega telesa.

3. Umijte se z mrzlo vodo, držite led ali si z njim zmasirajte obraz, roke ali tilnik.

4. Vstanite, naredite nek gib, sprehodite se po sobi ali še bolje, pojdite na kratek sprehod.

5. Pojdite na trening ali naredite nekaj intenzivnejših telesnih vaj.

6. Pokličite nekoga in mu povejte, kako se počutite, ali pa se pogovorite o povsem drugi temi.

7. Počnite nekaj, kar imate radi in v čemer uživate. Zaposlite se z drugo dejavnostjo ali temo (lahko tudi samo štejete).

8. Zapišite si pesem, ki vam je všeč, igrajte nek instrument, tapkajte ritmično po mizi.

9. Poslušajte glasbo ali pa jo predvajajte in zapešite.

10. Predstavljajte si, da ste na pomirjujočem in lepem kraju (npr. na plaži). Pomislite na ljudi, dejavnosti in stvari, ki so vam všeč ter vas sproščajo in razveseljujejo.

11. Spomnite se ali si izmislite šalo, smešno zgodbo, ki ste jo slišali, ali pa anekdoto, ki ste jo doživeli. Oglejte si zabaven posnetek z živalmi ali kakšen drug komični posnetek.

12. Naredite nekaj lepega za nekoga drugega. Osredotočenost na drugega pomaga in daje občutek smisla.

13. Uporabite tehniko »Pet čutov«. Poglejte okoli sebe in opazite ter poimenujte pet stvari, ki jih lahko vidite (stol, ura), 4 stvari, ki jih lahko občutite (občutek oblačil na koži), 3 zvoke, ki jih lahko slišite (tiktanje ure), 2 stvari, ki jih lahko

povohate (parfum, kava) in 1 stvar, ki jo lahko okusite (hrana, pijača).

14. Ne krivite se, ker vam je težko! Tudi sebi izkažite sočutje, nežnost in skrb, ki jo namenjate drugim. Nič manj si ne zaslužite!

Nenazadnje – zavedajte se, da niste sami. Vsem nam je težko in odkar se je zgodilo to, kar se je zgodilo, smo vsi bolni. Normalno je, da je zdaj težko, a vedite, da bo lažje! Do takrat, pa tudi po tem, pazite nase in na svoje najdražje!

dr. Tijana Mirović,
psihologinja in psihoterapevtka
prevod: Jelena Budimirović Miličević

Burnout sindrom/ sindrom izgorelosti

Zadnja leta lahko v vsakdanjem govoru vse pogosteje slišimo, da nekdo, ki je izčrpan ali pod stresom, sebe opisuje kot "izgorelega". Vendar je treba upoštevati tudi to, da nista vsaka utrujenost ali stres enaka izgorelosti. Sam koncept burnout se je pojavil v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in je takrat predvsem bil povezan s poklicno izgorelostjo. Po drugi strani pa je Svetovna zdravstvena organizacija izgorelost vključila v diagnostični priručnik o boleznih in ga je opisala kot stanje, ki je posledica dolgotrajne izpostavljenosti stresu v delovnem okolju, s katerim se oseba ne more učinkovito spopasti.

Poleg dela se izgorelost se lahko pojavi na drugih področjih, kot so izobraževanje, partnerstvo, starševstvo, umetnost, šport itn. Pravzaprav vsaka dejavnost, ki vključuje visoko stopnjo

angažiranosti in čustvene naložbe, pa tudi izpostavljenost stresu, je lahko vir izgorelosti.

V tistih trenutkih oseba čuti, da ne more biti kosnenehni zahtevam, ki so ji naložene, počuti se preobremenjena in začne dejavnosti dojemati kod nesmiselne. Izgorelost črpa energijo človeka in zmanjšuje njegovo produktivnost, vodi v občutke nemoči, brezvoljnosti, nejevolje in popolne izčrpanosti.

Zato lahko burnout sindrom oziroma sindrom izgorelosti opredelimo kot stanje duševne, čustvene in fizične izčrpanosti, ki jo povzroči dolgotrajen i intenziven stres.

Sindrom izgorelosti se kaže na telesni, čustveni in vedenjski ravni. Najpogostejši telesni simptomi so kronična utrujenost, izčrpanost, težave z imuniteto, pogosti prehladi, težave z apetitom, težave s spanjem, glavoboli, bolečine v mišicah itn. Čustveni simptomi, ki so značilni za sindrom izgorelosti, so samopodcenjevanje, občutek nemoči, brezup, izguba zanimanja in motivacije, čustvena praznina, občutek izgube smisla življenja, občutek izoliranosti, tesnobe, občutek žalosti in nemoči...

V vedenju je opazno umikanje od drugih ljudi, zapletanje v konflikte z njimi, odlašanje, padec produktivnosti pri delu, zanemarjanje delovnih obveznosti, težave v družini, težave v partnerstvu in podobno.

Glede na to, kateri dejavniki prispevajo k izgorelosti, se lahko ukvarjamo z njihovim preprečevanjem. Najprej bi morali skrbeti za svoje telo in psiho, razvijati realna samopričakovanja in realne poglede na delo, se naučiti boljše organizacije in iskanja ravnovesja med zasebnim in delovnim življenjem.

Torej, upočasnite, dajte si čas za počitek, začnite dan s sproščujočimi rituali (počasi pijte čaj ali kavo, preberite nekaj, kar vam je všeč, poslušajte glasbo, meditirajte...), razvijajte zdrave prehranjevalne navade, ukvarjajte se s telesno aktivnostjo, skrbite o higieni spanja, obogatite svoje čustveno in družabno življenje, okrepite odnose s partnerjem, družino in prijatelji, postavite jasne meje (naučite se reči "Ne"), odpovejte se definiranju skozi delo (ne cenite se skozi denar in uspeh), ustvarjajte izbor

obveznosti in seznam prioritete (»to do« list), spočijte se od tehnologije (izklopite mobilni telefon in prenosni računalnik), naučite se tehnik obvladovanja stresa in jih uporabite, vzemite si čas zase in se ukvarjajte z dejavnostmi, ki vas veselijo, predvsem pa se ne odpovedujte svojemu prostemu času, prostim dnevom, vikendom, počitnicam. Ne pozabite, da je izgorelost znak, da nekaj v vašem življenju ne funkcionira dobro. Premislite, kje so težave, pregledajte svoje cilje in življenjske vrednote, vprašajte se, kaj je to, kar pogrešate. Izgorelost je lahko priložnost, da odkrijete nove oblike delovanja, ki vam bodo polepšale življenje. In če opazite, da ne morete sami obvladati vseh izzivov, s katerimi se srečujete, se za pomoč obrnite na psihologa.

Irina Radanović Pešić
dipl.psihologinja- psihoterapevtka
Prevod: Tamara Petrović

OTROŠKI KOTIČEK

Tradicionalni slovenski zajtrk

V okviru vseslovenskega projekta Dan slovenske hrane je tudi predstavitev Tradicionalnega slovenskega zajtrka. Namen projekta je ozaveščati mlade o pomenu domače pridelave živil in uživanja zdrave hrane. Slogan letošnjega Tradicionalnega slovenskega zajtrka je bil »Zajtrk z mlekom- super dan!«. Najmlajši učenci DP slovenščine v DS Sava so ga obeležili tradicionalno s črnim kruhom, maslom, medom, mlekom in sadjem.

Tatjana Bukvič

O prireditvi Naša slovenska beseda v Zrenjaninu

Sedemnajsto srečanje Naša slovenska beseda je potekalo v soboto, 3. junija 2023 v Kulturnem centru v Zrenjaninu. Nastopili so člani nekaj društev Slovencev iz Srbije, tokrat manj kot v prejšnjih letih. Predstavili so se z recitacijami in s petjem. Poslušali smo otroke in odrasle. Iz našega društva Sava je nastopila z recitacijo mlada Sara Šerifović, s pesmijo Otona Župančiča Samo to noč in s šansonom Svetlane Makarovič Praprotni cvet pa Dušanka Tomič.

Vsakič nas zelo razveseli gostovanje pevskega zbora iz Slovenije. Tokrat nam je nekaj slovenskih evergreenov zapela vokalna skupina BeJazzy iz Ljubljane. Dirigentka je bila Ksenja Pirc. Kdo izmed nas starejših se ne bi spomnil znanih melodij in besedil pesmi Orion in Zemlja pleše?! Zahvaljujemo se članom in članicam Društva Slovencev Planika na dobri organizaciji, vztrajnosti, gostoljubnosti in prisrčnosti.

Dušanka Tomič

Druženje otrok dopolnilnega pouka slovenščine v Smederevu

Delavnice za otroke, ki jih je pripravilo DS iz Smedereva Martin Krpan z naslovom OTROŠKE RADOSTI so to leto nosile naslov VODA. V soboto in nedeljo (1. in 11. 6. 2023) so se otroci pouka slovenščine iz Srbije in njihovi prijatelji iz BIH lahko udeležili različnih aktivnosti povezanih z vodo: slikali so na vesla, spoznali varno plovbo po rekah, izdelali maketo slapa, merili gostoto vode, spoznali živalski vodni in obvodni svet, spoznali vode v Sloveniji in se preizkusili še mnogo drugih aktivnostih. Skupaj s člani društva in gosti smo preživeli zabavne in poučne trenutke, ki so nas zblížali in utrdili v želji, da se naslednje leto družimo ponovno. Hvala organizatorjem in čestitke za odlično izpeljan projekt.

Tatjana Bukvič

Druženje v Rumi

V dneh od sobote, 13. 5. do nedelje, 14. 5. 2023 so se mladi učenci DP slovenščine po Srbiji družili v Rumi. Že tradicionalni projekt Beremo s Slovenijo, Društva Slovencev Emona iz Rume, je letos nosil naslov NEKOČ V SLOVENIJI, DANES V RUMI, v katerem so se avtorji in izvajalci delavnic predvsem posvetili spoznavanju Prekmurja. Pod okriljem članov, organizatorjev DS Emona iz Rume so izvajalci aktivnosti projekta Darko Hederih, Tanja Cestnik in Alenka Rajnar pripravili tri različne delavnice. Učenci so se lahko preizkusili v pripravi prekmurskih

perec, si stkali zapestnico in spoznali Prekmurje. Svoje dobro znanje, poznavanje severovzhodne slovenske pokrajine so pokazali na kvizu. Projekta se je udeležilo preko 30 otrok iz Novega Sada, Smedereva, Zrenjanina, Sremske Mitrovice, Beograda ... Zadovoljni, ker so svoj prosti čas preživeli ob zanimivih vsebinah in v zabavnem druženju, so si udeleženci obljubili, da se ponovno srečajo naslednje leto na istem mestu.

Tatjana Bukvič

Odkrivanje naravnih lepot Slovenije: od Lipice do Triglava in Zelenca

Kot popotnica in pisateljica sem imela priložnost raziskati nekatere najbolj dišajoče destinacije v Sloveniji. V otroštvu mi je babica govorila o lepotah Slovenije, zato sem seveda komaj čakala, da odrastem in začnem sama raziskovati vse neverjetne kraje, o katerih sem slišala. Od čudovitih lipicanskih konjev v Lipici do osupljivih naravnih lepot Triglavskega narodnega parka in naravnega rezervata Zelenci, Slovenija resnično ponuja nekaj za vsakogar. Vsako leto, ko obiščem prijatelje in družino, poskušam čim več raziskati. Eno najboljših potovanj po Sloveniji lani je bil obisk majhnega mesta Lipica, iz katerega potekajo lipicanski konji. Te lepe živali so znane po svoji značilni beli barvi in gracioznosti pod sedlom. Obiskovalci Lipice lahko opravijo vodene ogledne konjeniške farme, kjer lahko izvejo marsikaj o zgodovini i rejli lipicancev. In za tiste, ki si želijo doživeti razburljivost jahanja lipicanskega konja, so na voljo jahalne ure in predstavitve. Nato se je moje potovanje nadaljevalo proti Triglavskemu narodnemu parku. Težko je opisati, kako čudovito je to mesto. Triglavski narodni park je resnični naravni biser

Slovenije. Nahaja se v središču Julijskih Alp in je dom nekaterim najbolj osupljivim naravnim pokrajinam v Evropi. Park pokriva območje več kot 838 kvadratnih kilometrov, kar ga uvršča med največje zaščitene površine v Evropi. Ponuja številne možnosti za zunanje aktivnosti, kot so pohodništvo, plezanje, kolesarjenje in smučanje pozimi. Ima 20 dolin, številne gore in več kot 700 km označenih poti. Ena najbolj priljubljenih pohodniških poti je sprehod do osupljivega slapu Savica, ki ga obdaja bujna zelena vegetacija in je popolno mesto za piknik.

Nenazadnje, ne morem izpustiti naravnega rezervata Zelenci, skritega dragulja, ki se nahaja v severozahodnem delu Slovenije. Nahaja se ob vznožju Julijskih Alp, blizu Kranjske Gore. Rezervat je znan po svojem smaragdinem zelenem jezeru, katerega napajajo podzemni vodni viri, ki izgledajo kot majhni podvodni vulkani. Ti viri vode so ujeti pod površjem in se prebijejo na jezero, kar povzroča njegovo edinstveno barvo. Okolica jezera je dom številnih vrst rastlin in živali. Rezervat je miren in umirjen kraj, popoln za sproščujoč sprehod ali piknik. In za tiste, ki želijo izvedeti več o rezervatu in njegovem edinstvenem ekosistemu, so na voljo vodeni ogledi in izobraževalni programi.

Slovenija je raj za popotnike, z neskončnimi možnostmi za avanture in raziskovanje. Ne glede na to, ali vas zanima zgodovina in kultura lipicanskih konj, naravna lepota nacionalnega parka Triglav ali neverjetna biodiverzitetna naravnega rezervata Zelenci, tukaj je nekaj za vsakogar. Veselim se svojih potovanj letos in sem navdušena, da jih lahko delim z vami!

Ivona Đorđević

SLOKULT.INFO

Spletni portal „SLOKULT.INFO“

Slokult.info, platforma za obveščanje in promocijo aktivnosti slovenskih kulturno-umetniških društev v Srbiji, predstavlja prostor za promocijo slovenske kulture in umetnosti prek delovanja društev Slovencev in slovenskih združenj v Srbiji. Portal je namenjen slovenski narodni manjšini v Srbiji in vsem ostalim zainteresiranim za kulturo in umetnost. Slokult.info ponuja možnost za promoviranje in pozivanje javnosti na vse dogodke, ki jih organizirajo slovenska društva, in promocijo slovenskih umetnikov, ki delujejo in ustvarjajo v Srbiji. Dobrodošla vsa slovenska društva k sodelovanju – naj se dobra praksa daleč sliši. Portal „Slokult.info“ podpira Nacionalni svet slovenske narodne manjšine.

JEZIKOVNI KOTIČEK

Pravilna raba vejice 1.del

Stavek “Pred ki, ko, ker, da, če vejica skače!” vam je gotovo v pomoč še danes, kajne? Raba vejice pa (žal) ni tako preprosta, kot so nas poskušali naučiti, zato bomo v tem in naslednjem Biltenu izpostavili skupaj pet primerov “pogrešane” vejice.

1. Vejica pred IN

Poleg v uvodu zapisanega stavka, ki nam pove, kje vejica mora stati, slišimo tudi zelo poenostavljen namig, kje vejica nikoli ne sme stati – pred veznikom in. To seveda ne drži.

Vejica pred veznikom **in** res ne stoji, kadar ta **povezuje enakovredne dele** povedi.

Sanja in Anja sta dobri prijateljici.

Spili sta kavo in pojedli kos torte.

Kdaj pa moramo vejico pred veznikom in obvezno pisati?

- Pred vezniki **pojasnjevalnega piredja** (in sicer, in to).

Živi v Ljubljani, in sicer na Viču.

- Kadar pred veznikom in stoji **odvisnik** ali **vrinjeni stavek**.

Rekel je, da bo spet prišel, in se poslovil.

Na počitnice sem vzel knjigo, ki mi jo je podarila mama, in literaturo za izpit.

Kadar ob vezniku in stoji **podredni veznik** (če, ko, da, ker), če veznika tako vpeljujeta t. i. **vmesni odvisnik**.

Pozimi se spet oglasim, in če bo le mogoče, s sabo pripeljem še družino.

Zelo nama je všeč umetnost, in ker oba rada slikava, se bova udeležila vašega tečaja.

2. Vejica pred KOT

Vejica pred veznikom kot je še posebej izmuzljiva. V katerih primerih nanjo res ne smemo pozabiti?

- Kadar za veznikom **kot** stoji **osebna glagolska oblika** – glagol, ki mu lahko določimo osebo, čas, število in naklon.

Z mano se je pogovarjal, kot da sva stara znanca.

Na izpitu je odgovarjal, kotsva se dogovorila.

- Kadar **kot** uvaja **dostavek** – dodatno pojasnilo.

Vedel se je svojemu položaju primerno, kot vzvišeni vodja.

Smučal je povsem drugače, kot en začetnik.

- **Vejica pred in za pristavčnimi deli**

Pristavčni deli, na primer polstavčni prilastek, stojijo desno od jedra in so po svoji funkciji podobni prilastkovemu odvisniku. Prepoznamo jih po tem, da vsebinsko dopolnjujejo jedro, na katero se nanašajo. Med **jedrom** in **prilastkom** zato postavimo **vejico**.

- *Od mene, svoje žene, tega ni pričakoval.*
- *Učenci, odgovorni za proslavo, so se odlično izkazali.*
- *Posebno priznanje prejmejo študentje, prejemniki Miklošičeve nagrade.*

Prezeto s <https://www.rtv slo.si>

Priredila: Danijela Stojnić

Vpis v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin iz leta 2009 je omogočil vpis v posebne volilne imenike narodnih manjšin v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na spletnih straneh Nacionalnega sveta in Društva Sava.

Na osnovi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1.1.2009., je za vpis v posebni volilni imenik potrebno izpolnjeni zahtevek za vpis osebno dostaviti pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice. Zakon tudi dopušča, da izpolnjen zahtevek skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošljete priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik. Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov.

Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice.

Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta, ki so vsaka štiri leta.

Iztok – glasbena skupina Društva Sava

Glasbena skupina Društva Sava Iztok je nastopila kot poseben gost 3. in 8. junija letos na humanitarnem koncertu naslovljenem Heal the World. Poleg deset pesmi, ki so bile na repertoarju pevskega zbora The International Belgrade Singers, je skupina Iztok zapela dve pesmi v slovenščini. Pevci Dušan Milović, Tanja Vrbnik Brkić, Sanja Bogdanović Sekulić, Breda Čoš, Ivana Stefanović, Milena Dostanić, Eržebet Bikar Stojić, Ljiljana Lipold in Jelena Lamovec, so ob spremstvu Borisa Seničarja na kitari, zapeli uspešnici Dan ljubezni in Siva pot, sicer adaptacijo pesmi Take Me Home, Country Roads. Koncerta sta bila humanitarna, vsa denarna sredstva, ki so bila zbrana na koncertu v soboto, 3. junija v UK Gvarnerijus, so namenjena Osnovni šoli za zaščito vida Dragan Kovačević, sredstva, ki so bila zbrana s prodajo vstopnic za koncert 8. junija, v dvorani Beograjske filharmonije, pa so donirana Materinskemu domu v Zvečanski ulici v Beogradu.

Boris Seničar

Proslava dneva žena v društvu Sava

V prostorih društva Sava smo 08. marca 2023 proslavili Dan žena – praznik žena. Kot vsako leto, že tradicionalno, v društvu Sava so nas članice pevskega zbora Pojoča družba razveselili s petjem in priredili prijaten glasbeni večer. 22 | junij, 2023

Na koncu večeri lepo prireditelj je sklenilo prijetno druženje ob bogati pogostitvi za vse številne gostje.

Desanka Stefanović

Svetovni dan čebel in projekt Cvetje, dobrodošlo v naše mesto

V četrtek, 27. aprila, je v Akademskem parku v Beogradu potekala predstavitev novega projekta pod nazivom Cvetje, dobrodošlo v naše mesto. Projekt je pripravilo Veleposlaništvo Republike Slovenije v Beogradu, v sodelovanju z organizacijo BeeCenter, Nizozemskim veleposlaništvom in s pomočjo Sekretariat za varstvo okolja mesta Beograd, Sekretariata za komunalne zadeve ter Zelenila Beograd. Gre za spremembo načina košenja trave v parkih, ki bo doprinesla k pospeševanju biodiverzitete v mestih, kar je zelo pomembno za čebele in druge opraševalce. Z otoki nepokošene trave bo namreč vsem opraševalcem omogočeno več hrane. Čebele in drugi opraševalci so izredno pomembni za našo prihodnost, za trajno poljedelstvo, globalno preskrbo s hrano in izkoreninjenje lakote. Vsaka tretja žlica hrane je odvisna od opraševanja. Cilj tega projekta je zaščititi in ohraniti vse opraševalce, s katerimi si delimo življenjski prostor – čmrlje, metulje, čebele, in sicer s spremembo načina košnje zelenic v našem mestu, sajenjem medovitih rastlin in izbraževanjem prebivalstva. Projekt bo v letu 2024 izvajal BeeCenter v sodelovanju s študenti Biološke fakultete, ob podpori veleposlaništva Slovenije, veleposlaništva Nizozemske in Sekretariata za varstvo okolja.

Slovenija je v okviru Organizacije Združenih narodov (OZN) predlagala, da se 20. maj razglasi za svetovni dan čebel. Po treh letih mednarodnih prizadevanj so države članice OZN 20. decembra 2017 soglasno potrdile predlog Slovenije in 20. maj razglasile za svetovni dan čebel.

Facebook stran Veleposlaništvo Republike Slovenije

Razstava »Medvedi – pomladi v čast«

V Kulturnem društvu Parobrod so 21. marca odprli že deseto zaporedno razstavo »Medvedi – pomladi v čast«. Organiziralo jo je Likovno

društvo Medvedi, ki ga je leta 2011 ustanovil Marko Ulič, član Društva Sava, sicer slovenskega rodu. Vsako pomlad sodelujejo številni razstavljalci po vsem svetu in s svojimi deli počastijo pomlad, njen vnovični prihod in veličino. Med razstavo so imeli obiskovalci možnost sodelovati v spremljevalnih programih, kot so ustvarjalne delavnice, otroški programi in izobraževalna predavanja. O »Medvedih v čast pomladi« je spregovorila Manja Lekić, ena od urednic Likovno-umetniškega društva.

Za intervju, ki je objavljen v Slokult podkastu, je poskrbela Katarina Đ. Urošević.

Poziv članom Društva Sava za sodelovanje na razstavi „Sentiment“

V okviru Društva Sava pripravljamo razstavo, ki bo predstavila materialno-sentimentalno kulturno dediščino članov Društva Slovencev v Beogradu. Na razstavi bodo prikazani predmeti, ki jih imate doma in ste jih kot posameznik ali družina podedovali (dokumenti, družinske fotografije, fotografije domačega kraja, razglednice, izrezki iz časopisov, brošure, ročno narejeni izdelki, predmeti, ki so vam dragi, filmski in video material, originali ali reprodukcije slik slovenskih umetnikov, spominske knjige, dnevniki, kosi oblačil...) ter izhajajo iz Slovenije oz. so del vaših spominov ali kako drugače povezani z matično domovino. S tem opusom, to je zbirkov spominov, ki so povezani z vam dragimi predmeti, bi na usrezen muzeološki način predstavili vsakodnevno družinsko in profesionalno življenje vas in vaših najbližjih ter vaše čustveno potovanje skozi osebno in družinsko zgodovino. Člani Odbora za kulturo Društva Sava in Odbora za kulturo Nacionalnega sveta bodo predmete – eksponate, ki jih bodo člani Društva Sava predlagali, dokončno izbrali ter uvrstili na razstavo. Razstava bo pripravljena v skladu s sodobno razstavljalno prakso, ter se bo na sodoben interaktiven in kreativne način predstavil material, kjer je vsak predmet prikazan kot „objekt-znamenje“ (v smislu beseda in predmeta) in obravnavan kot muzejski eksponat.

Če ste lasnik kateregakoli od navedenih predmetov in če bi ga začasno odstopili za namene razstave, vas prosimo, da o tem obvestite Odbor za kulturo Društva Sava (drustvosava@gmail.com).

NA PLANINCAH...

Sinjajevina

Sinjajevina je prostrana kraška visoka planota na severozahodu Črne gore, ki na severu prehaja v Durmitorsko planoto. Manjša skupina planincev se je sredi poletja z osebnimi avtomobili odpravila na obisk Sinjajevine. Z magistrale, ki pelje proti Podgorici, smo pri Kolašinu zavili v dolgo ledeniško dolino, v kateri se nahaja vas Lipovo. Hiše vasi so razmetane od

vstopa v dolino do njenega konca 10 km naprej. Tam, na višini čez 1000 m, se nahaja hiša domačinov, pri katerih smo bivali nekaj dni. Hiša in hlev stojita sredi razkošne narave pod vrhovi Sinjajevine, na koncu doline, podobne alpskim dolinam Slovenije. Mrzla voda, speljana iz izvira, svobodno teče in šumi noč in dan. Domačini so skoraj popolnoma samooskrbni: zraven hiše imajo manjšo njivo s krompirjem in zelenjavo, v hlevu pa tri krave s teličkom, prašiče in kokoši. V popolni tišini in svežem zraku smo prespali prvo noč.

Zjutraj smo občudovali meglo v spodnjem delu doline, medtem ko je pri nas sijalo sonce. Po zajtrku iz domačih dobrot smo se odpravili na visoko planoto

2023, junij | 23

Sinjajevine. Po kamniti cesti smo šli skozi gozd, mimo izvira z mrzlo vodo in se postopoma dvigovali. Na travnikih ob poti se je že sušilo seno in vsepovsod je bilo polno poljskih cvetnic. Čim višje smo se dvigovali in se oddaljevali od doline Lipova, tem bolj so nam se bližali okoliški vrhovi. Še en ovinek prašne poti in že se nam je vidik odprl. Ped nami je prostrana, vzvalovana planota, posejana s travnatimi vzpetinami in kraškimi vdolbinami, a povsem brez dreves. Kmalu smo opazili tudi prve katune – pastirska prebivališča z ograjami za živino. Nekoč jih je tukaj bilo veliko, sedaj pa vztrajajo samo najbolj trdovratni. Po travnikih se pasejo krave, konji in ovce. Domačinka mimoidočim ponuja celo pivo. Pri vseh se lahko dobi sveže in kislo mleko, pa seveda izvrsten sir. Tukaj izdelujejo listnati sir, ki je značilen za ta del Črne gore, zložen je v listih in izrednega okusa. Pozimi je vse to zapuščeno, ker se pastirji skupaj z živino preselijo v niže ležeče vasi. Povprečna višina v tem delu znaša 1600 m.

Sprehodili smo se med griči in vrtačami, opazili smo nekaj majhnih, umetnih jezer z umazano vodo. Ta služi za napajanje živine, naravnih izvirov tukaj namreč ni. Proti jugovzhodu se dviguje skupina vrhov, med katerimi je najvišji Babin zub, visok 2277 m. Zelo radi bi se povzpeli nanj, toda v vročem soparnem dnevu so se začeli zbirati oblaki in kmalu je zagrmelo. Strele bi na tem odprtem prostoru utegnile biti zelo nevarne, zato smo se odpravili po prašni cesti navzdol. Takoj ko smo prišli med drevje in so se pobočja znašla nad nami, smo se počutili bolj varno. Dež nas ni ujel, ker je oblak ostal zadaj na planoti, mi pa smo prispeli do domačinov prav v trenutku, ko se je pripravljala okusna večerja. Ko se je stemnilo, smo lahko opazovali črno nebo, posejano s tisočimi zvezd, nekaj, česar se v mestih že dolgo ne da več videti. Zrak se je ohladil in v stari kamniti hiši smo zaspali tako rekoč kot dojenčki.

Naslednji dan smo se po strmi gozdni stezi, ob kateri so rasle gobe, na vmesnih jasah pa je bilo veliko borovnic, odpravili proti vrhovom Sinjajevine. Še višje gor so ob poti rasle tudi izredno sladke maline. Dreves je bilo čedalje manj, skal pa vse več. Toda po nekaj sto metrih vzpona se je pooblačilo in se začelo pripravljati k dežju. Ker bi bila nadaljnja hoja po vlažnih apnenčastih skalah nevarna, smo se začeli vračati. Dež nas je le ujel, in to močna poletna ploha, pa smo do hiše prišli pošteno mokri.

Zorko Branko

Založnik: DRUŠTVO SLOvencev v BEOGRADU – DRUŠTVO SAVA

Beograd, Terazije 3/IX, tel +381 11 33 40 875, e-mail: drustvosava@gmail.com, www.drustvosava.org

Uredništvo: Saša Verbič, glavni in odgovorni urednik, Ivana Mandić, Tijana Velikinac in Branko Zorko
 Prevod in lektura: Maja Đukanović, Tanja Tomazin, Tatjana Bukvič, Jelena Budimirović Miličević, Tamara Pandurović, Katarina Zelenović in Tamara Petrović
 Likovno-grafična priprava: Desanka Stefanović

Bilten je brezplačen. Izdajanje Biltena financira Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Rokopisov, fotografij in risb ne vračamo. Podpisani članki

predstavljajo osebno mnenje avtorjev, ki ni nujno enako mnenju uredništva. Delo v Biltenu je volontersko.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
 Narodna biblioteka Srbije, Beograd
 061

BILTEN / Društvo Slovenaca „Sava“ u Beogradu
 ISSN 1452-9092= Bilten (Društvo Slovenaca „Sava“ u Beogradu)
 COBISS.SR-ID 140641548